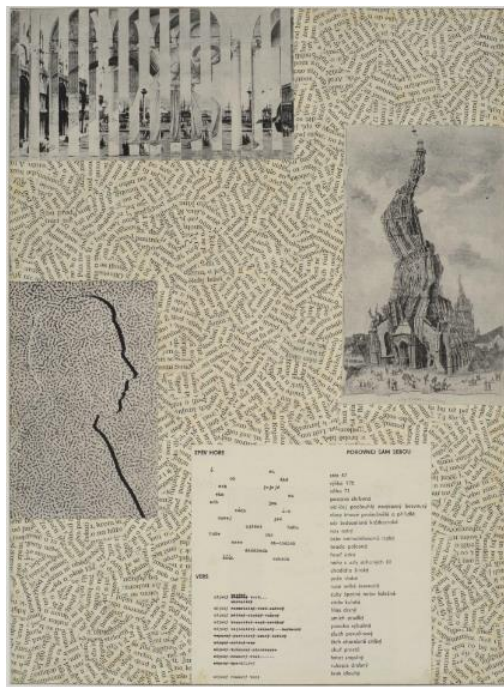

Národní galerie vystavuje Týdeník 1968 Jiřího Koláře mapující drama srpnových událostí

Při příležitosti 50. výročí sovětské okupace Československa v srpnu 1968 představuje Národní galerie v Praze rozsáhlou výstavu Jiřího Koláře. Od 16. května je v paláci Kinských k vidění nejen soubor 66 koláží mapujících dramatické srpnové události, ale i řada méně známých prací jedné z neoriginálnějších uměleckých osobností 20. století.

„Výstava si dala za úkol představit Koláře jako silnou osobnost britce komentující svoji dobu. V rámci osmi kapitol dává možnost porozumět otevřenosti a radikálnosti jeho tvorby, v níž se mísí syrové svědectví o krizi hodnot s experimentálním dědictvím avantgardy,“ uvádí historička umění Marie Klimešová, jedna z kurátorek výstavy.

Výstava Jiří Kolář: Úšklebek století, které dala název stejnojmenná koláž z roku 1961, je svědectvím jak o uměleckém vývoji, tak historii 20. století. *„Kolářovo dílo hovoří o hrozivém experimentu s lidským duchem během válek, diktatur, likvidaci lidských bytostí, jejich důstojnosti i touhy žít,“* říká Milena Kalinovská, ředitelka Sbírký moderního a současného umění Národní galerie a druhá z kurátorek výstavy.

Básně, koláže, deníky

Kolář se nejprve prosadil jako básník. V roce 1950, době krutého politického teroru, napsal sbírku *Prometheova játra*, jež mu později vynesla devítiměsíční věznění. Jeho básně, divadelní hry i další texty začaly být publikovány teprve v politicky uvolněnějších 60. letech, kdy mohl také vystavovat svoji výtvarnou tvorbu.

Když se Kolář začal na sklonku 50. let systematicky zabývat koláží, čerpal materiál často z publikací reprodukcí děl ze sbírek Národní galerie. Hodnoty „národního pokladu“ podroboval výtvarné revizi, která byla ale tehdy pro českou veřejnost málo pochopitelná. *„Pro výtvarného autodidakta byla práce s fotografiemi, respektive reprodukcemi, přirozenou volbou,“* vysvětluje Marie Klimešová.

Integrální součástí Kolářovy celoživotní tvorby pak byla její deníková forma. Četné koláže mají přesně uvedený čas vzniku a zvláště výrazné místo z tohoto hlediska zauímají rozsáhlé kolážové *Týdeníky* z let 1967, 1968 a 1970. V době, kdy Jiří Kolář vytvářel svůj *Týdeník 1968*, se ho bytostně dotýkaly dramatické události otřásající Československem.

„V průběhu tohoto roku zpracovával množství materiálu, ať už šlo o novinové články, oznámení, díla starých mistrů i současných umělců, upomínky či pozvánky, nebo jeho vlastní texty a další nalezené písemnosti. Cyklus každotýdenních koláží sestává ze šedesáti šesti samostatně existujících a prezentovaných stran. Mnohé se skládají z několika vrstev svědčících o síle událostí v daném týdnu či konkrétním dni,“ dodává Milena Kalinovská.

Výstava v paláci Kinských představí návštěvníkům více než 220 Kolářových prací z umělcovy pozůstalosti, tuzemských i zahraničních sbírek včetně norimberského Neues Museum, odkud byl zapůjčen i *Týdeník 1968*. Návštěvníci budou mít možnost seznámit se s celým spektrem umělcových koláží, včetně prostorové koláže *Na začátku bylo slovo* (1969), vytvořené technikou tzv. chiasmáže.

Úšklebek století

K výstavě vydává Národní galerie stejnojmennou publikaci. Jejím záměrem je především poukázat na naléhavost přístupu Jiřího Koláře ke světu, který prožíval, a k umění, kterého si vážil. Vedle textů Marie Klimešové a Mileny Kalinovské obsahuje více než sto reprodukcí málo známých či zcela neznámých prací různých tvůrčích období a výtvarných postupů, rozdělených do osmi kapitol včetně ukázek z proslulého cyklu *Týdeník 1968*. Publikaci vybavenou kompletním anglickým překladem dále doplňuje soupis vystavených prací, biografické údaje a výběrová bibliografie. Kniha vychází v úpravě úspěšného grafického studia 2018designers.

Jiří Kolář: Úšklebek století

Termín: 16. 5. – 2. 9. 2018

Místo konání: Palác Kinských

Kurátorky: Marie Klimešová, Milena Kalinovská

Architekti výstavy: Josef Pleskot, Norbert Schmidt, Michaela Zucconi

Grafici výstavy: Petr Bosák, Robert Jansa, Adam Macháček

Výstava se koná za finanční podpory Ministerstva kultury ČR. Je součástí oslav k připomenutí významných výročí roku 2018 spojených s naší státností. Přehled všech akcí, které se v rámci oslav konají, najdete na webových stránkách www.spolecnestoleti.cz.

JIRÍ KOLÁŘ

1914 Narozen 24. září v Protivíně jako syn pekaře a švadleny.

1922 Rodina se stěhuje do Kladna.

1929–1942 Po dokončení měšťanské školy se chce vyučit sazečem, kvůli hospodářské krizi a nedostatku pracovních míst v tiskárně však nastupuje do učení jako truhlář. Po vyučení je mnoho let nezaměstnaný a živí se pouze příležitostnými pracemi.

1934 Po prvotním seznámení s básnickou tvorbou Marinettiho a jeho *Osvobozenými slovy* v šestnácti letech se začíná blíže zajímat o českou a světovou literaturu. Pod vlivem futurismu a později surrealismu vytváří první básně a koláže.

1937 V pražském avantgardním divadle E. F. Buriana vystavuje v samostatné místnosti dvanáct koláží v rámci 1. Salónu na chodbě. Výstavu zahajuje Karel Teige.

1941 Pod patronací Františka Halase vychází sbírka *Křestný list*, začíná psát *Ódy a variace*, které budou publikovány až v roce 1946.

1942 Společně s dalšími výtvarníky, teoretiky a básníky spoluzakládá surrealismem ovlivněnou Skupinu 42. Za války je poslán okupačním úřadem na těžkou práci na stavbě železniční vlečky, ze které se mu podaří vyvázat až podplacením vedoucího pracovního úřadu souborem obrazů, shromážděným členy Skupiny 42.

1944 Píše a v roce 1945 vydává sbírku *Limb a jiné básně*.

1945 Po válce odchází z Kladna do Prahy, v reakci na válečné události píše *Sedm kantát*. Stává se redaktorem v nakladatelství Družstvo Dílo a začíná řídit týdeník *Lidová kultura*. Vstupuje do komunistické strany, ze které ještě téhož roku zase vystupuje.

1946–1947 Cestou do Paříže projíždí zničeným Německem. Dává si za cíl napsat každý den jednu báseň a jeden prozaický text. Výsledkem jsou knihy *Dny v roce* vydané 1947 a nevytištěné *Roky v dnech*.

1948 Rozpuštěna Skupina 42. Cesta do Anglie.

1949 Bere si za ženu umělkyni Bělu Kolářovou (roz. Helclovou), píše deníkovou knihu *Očítý svědek*.

1950–1952 Přichází o místo redaktora, pokračuje v deníkových zápiscích, které společně s básnickými skladbami publikuje v *Prometheových játrech*. Navrací se k tvorbě koláží.

1953 Na základě nalezených průklepů části *Prometheových jater* při domovní prohlídce významného literárního historika, profesora Václava Černého je Kolář zatčen za protistátní činnost. Devět měsíců stráví ve vyšetřovací vazbě.

1954 Začíná psát knihu básní *Vršovický Ezop*.

1956–1957 Píše trilogii knih *Mistr Sun o básnickém umění*, publikováno 1957, *Nový Epiktet*, který vyjde až o jedenáct let později, a *Černá lyra*, jež vyjde pouze ve výboru jako součást *Vršovického Ezopa* o dva roky dříve.

1958–1961 Píše poslední dvě slovesná díla, divadelní hry *Chléb náš vezdejší* a *Mor v Athénách*. Opouští verbální poezii a začíná se věnovat kompozicím na pomezí výtvarného umění, které nazývá básně ticha, bezobsažné básně či evidentní poezie.

1960–1962 Objevuje možnosti techniky koláže (roláž, chiasmáž, proláž, ventiláž, muchláž, ...).

1962 Uvádí své první neslovesné práce na výstavě Depatesie v klubovních prostorách spolku Mánes. Je v úzkém kontaktu s Josefem Hiršalem a Bohumilou Grögerovou a s představiteli evropské a jihoamerické experimentální poezie.

1963 Společně s Jiřím Padrtou, Bělou Kolářovou, Vladislavem Mirvaldem, Karlem Malichem či Zdeňkem Sýkorou iniciuje vznik skupiny Křížovatka. Je v kontaktu s představiteli amerického hnutí Fluxus.

1965 Pozván na výstavu Between Poetry and Painting v londýnském Institut of Contemporary Art.

1967 Vytváří první kolážový týdeník.

1968 Vystavuje v Praze, v norimberském Institut für moderne Kunst a na významné mezinárodní kasselské výstavě documenta IV, vytváří *Týdeník 1968*.

1969 Získává cenu na X. bienále v São Paolo. Vydává knihu malých poetických akcí, tzv. destatické poezie, *Návod k upotřebení*.

1970 Vytváří *Týdeník 1970*, cestuje do Kanady, USA a Japonska na Expo Osaka, kde se podílí na výtvarné podobě československého pavilonu. 2. listopadu je raněn mrtvicí.

1971–1974 Získává Cenu Johanna Gottfrieda von Herdera na vídeňské univerzitě. Podniká cesty po Evropě, Sovětském svazu a Brazílii.

1975 První výstava v Solomon R. Guggenheim Museum v New Yorku.

1977 Podepisuje Chartu 77.

1978 Druhá výstava v Guggenheimově muzeu v New Yorku.

1979 Odjíždí na roční rezidenční tvůrčí pobyt německé akademické výměnné služby DAAD do Západního Berlína.

1980 Na pozvání Centre Georges Pompidou odjíždí do Paříže. V průběhu osmdesátých let se uskutečňuje řada významných Kolářových výstav.

1981 Zakládá exilovou *Revui K*. Počátek trvalé spolupráce s pařížskou Galerie Maeght (později Maeght Lelong, nyní Galerie Lelong & co.).

1982 Jeho žádost o prodloužení pobytu ve Francii je zamítnuta. V nepřítomnosti je v ČSSR odsouzen k roku vězení a ke ztrátě majetku.

1983 Dokončuje knihu *Slovník metod*. V češtině a francouzštině vychází *Očitý svědek*.

1984 Získává francouzské občanství. Torontské exilové nakladatelství manželů Škvoreckých Sixty-Eight Publishers vydává *Prometheova játra*. V Kunsthalle Nürnberg je vystaven *Týdeník 1968* a následně je muzeem zakoupen.

1985 Vystavuje potřetí v Solomon R. Guggenheim Museum.

1986 Giancarlo Politi vydává v Miláně čtyřjazyčně Kolářův *Slovník metod*.

1987 Retrospektivní výstava (1952–1982) v Albermarle Gallery v Londýně.

1990 Podniká cestu do Prahy, získává čestné občanství hlavního města Prahy. Společně s Václavem Havlem a Theodorem Pištěkem zakládá Cenu Jindřicha Chalupického na podporu mladých umělců do 35 let. Na bienále v Benátkách reprezentuje Československo.

1991 Získává Řád Tomáše Garrigua Masaryka za vynikající zásluhy o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva od prezidenta republiky Václava Havla. Stává se také nositelem Ceny Jaroslava Seiferta za básnickou sbírku *Prometheova játra*.

1992–2002 Vladimír Karfík vydává sebrané spisy Jiřího Koláře.

1993 Národní galerie v Praze vystavuje Kolářovu tvorbu v paláci Kinských.

1994 České muzeum výtvarných umění v Praze představuje Kolářovo dílo z rozsáhlé sbírky Jana a Medy Mládkových.

1995 Retrospektiva v Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía v Madridu.

1999 Po druhé mozkové příhodě se vrací natrvalo do Prahy. Národní galerie v Praze pořádá ve Veletržním paláci rozsáhlou umělcovu monografickou retrospektivu Příběhy Jiřího Koláře. Básníkova výtvarná proměna.

2001 V Národní galerii v Praze je vystavena pod názvem Jiří Kolář – Sběratel / Collector básníkova léta budovaná výtvarná sbírka.

2002 Musée des beaux arts v Dijonu pořádá výstavu Jiřího Koláře v rámci Roku české kultury ve Francii. 11. srpna téhož roku Jiří Kolář umírá u sebe doma v Praze.

2006 Jiří Příhoda vytváří pro Kolářův rodný dům v Protivíně pamětní desku.

2012–2013 Národní galerie v Praze pořádá výstavu Jiří Kolář & Béatrice Bizot – Korespondáž, která představila dosud nevystavené koláže z let 1986 a 1987.

2013 Kunstforum Ostdeutsche Galerie Regensburg otevírá výročí stého narození Jiřího Koláře rozsáhlou výstavou Jiří Kolář 1914–2002 Collagen.

2014 Sté výročí narození Jiřího Koláře připomíná v Praze monografická výstava v Museu Kampa – Nadaci Jana a Medy Mládkových a v Galerii Smečky výstava Tanec v ruinách. Nálezy Jiřího Koláře, soustředěná na nově objevené práce z padesátých a šedesátých let.

DOPROVODNÉ PROGRAMY

KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY

NE 3. 6. / NE 22. 7. / NE 2. 9. od 15.00 s historičkou umění Annou Smékalovou

NE 5. 8. od 15.00 s galerijní pedagožkou Markétou Čejkovou

ST 8. 8. od 16.30 s asistentkou kurátorek Adélou Procházkovou v anglickém jazyce

ST 6. 6. od 18.00 s kurátorkou Milenou Kalinovskou a architektem výstavy Josefem Pleskotem

ST 13. 6. od 18.00 s historičkou umění a kurátorkou výstavy Marií Klimešovou

ST 20. 6. od 18.00 s kurátorem a historikem umění Vítem Havránkem

vstup zdarma k platné vstupence / místo setkání 2. patro před vstupem do / rezervace na vzdělávání @ngprague.cz

PŘEDNÁŠKY SPECIALISTŮ

ST 23. 5. od 17.00 Daniela Uher – Týdeník 1968. Jiří Kolář a Pražské jaro

Týdeník 1968 Jiřího Koláře zrcadlí nejen denní události, nýbrž částečně i politické a kulturní dějiny Československa. Jeho koláže jsou jedinečné dokumenty historického významu.

Týdeník 1968 není vědecky podloženou kronikou, je výsledkem subjektivního pohledu umělce na dění roku 1968, pohledu umělce, který měl neobvyklý přehled o důležitých uměleckých tendencích, diskutovaných v 1960. letech.

Kolářovy umělecké postupy jsou podobné proudům jeho mezinárodně známých kolegů. Kolářovy intence jsou ale zaměřeny jinak. Také proto, že rok 1968 probíhal v Československu jinak než v USA, Francii, nebo v západním Německu. Uprostřed mnohavrstevné a produktivní československé moderny 20. století patří *Týdeník 1968* k jednomu z nejdůležitějších děl, zabývajících se Pražským jarem. Je to možná nejvíce konsekventní reakce umělce na kvašení a změny ve společnosti Československa roku 1968.

ST 27. 6. od 17.00 Josef Hrdlička – Kolářovo loučení s poezií

Jiří Kolář od začátku vystupoval jako básník i výtvarný umělec, třebaže poezie v prvních obdobích jeho díla převažovala. Od padesátých let se ale vztah obou složek proměňuje a později Jiří Kolář poezii prakticky opouští. V přednášce se zaměříme na styčné body různých poloh Kolářova díla a na otázku proč a jak v něm poezie později ustupuje do pozadí.

ST 15. 8. od 17.30 Eva Krátká – Jiří Kolář a okruh umělců vizuální poezie

Pokud vyjdeme z exemplárního příkladu tvorby Jiřího Koláře, způsobil proces zapojení jazyka do výtvarného umění to, že celkové přiblížení se výtvarného umění jazyku a jeho dematerializaci dalo vzniknout dalším formám umění. Jako zásadní se v období 60. let minulého století, na které bude v souvislosti s domácí uměleckou produkcí v přednášce kladen důraz, projevil předpoklad intermediality a interdisciplinarity, který jako typický prostor pro střet výtvarného umění s dalšími uměleckými obory potvrdil fakt, že vizuální poezie, která není založená výhradně jen na určitých všeobecně známých technikách (jakou je např. strojopis), materiálech (jako jsou slova a grafémy) nebo na určitých formálních a obsahových programech (jakou představuje třeba kombinatorika), ale ani na jednoznačných tradičně oddělovaných uměleckých disciplínách (výtvarné umění x literatura), zůstane jen těžko ohraničitelnou a jednoznačně vymežitelnou výrazovou formou.

místo konání: Konírna paláce Kinských / vstup zdarma (součástí přednášky není vstup do výstavy)

SPECIÁLNÍ PROGRAM PRO VEŘEJNOST

ST 30. 5. od 18.00

Projekce filmu *Pozor, pane Veronese*

režie Bohuslav Musil, výtvarná spolupráce Jiří Kolář

Krátkometrážní film *Pozor, pane Veronese* pojednává o slavném obraze italského pozdně renesančního malíře Paola Cagliariho, zvaného Veronese. Významným spolupracovníkem režiséra Bohuslava Musila na tomto filmu byl český básník a výtvarník Jiří Kolář.

Po projekci bude následovat diskuze s kurátorkami výstavy Milenou Kalinovskou a Marií Klimešovou, historičkou umění Marií Bergmanovou a teoretikem a historikem umění Tomášem Pospiszylem.

místo konání: Klášter sv. Anežky České / vstup zdarma

NE 17. 6. od 16.30

Polévka s písmenky

Hodinka her se slovy a tóny, s řečí a zpěvem, s poezií a muzikou. Básně, říkadla, popěvky, nápady, recepty, etudy, hříčky a objevy, jak nám je pro radost, úžas a kratochvíli zanechali Eugen Roth, Arthur Rimbaud, Vítězslav Nezval, Konstantin Biebl, Emil Juliš, Jan Kořínek, Ivan Wernisch, Christian Morgenstern, Josef Hiršal, Bohumila Grögerová, Ladislav Novák, Jiří Kolář, Václav Daněk, Ernst Jandl, Josef Honys, Václav Havel, Erich Fried, když měli zrovna dobrou náladu. Účinkují Přemysl Rut, Markéta Potužáková, Barbora Šupová.

zdarma k platné vstupence

ÚT 21. 8.

Den volného vstupu

celodenní vstup zdarma na výstavu i doprovodný program

15. 00 komentovaná prohlídka pro veřejnost s historičkou umění Annou Smékalovou

místo setkání 2. patro před vstupem do výstavy / rezervace na vzdelavani@ngprague.cz

16:30 Já zírám jen a zachovávám klid (ruská okupace v české písni)

Srpen 1968 byl posledním historickým datem, na které česká společnost reagovala písněmi.

Po padesáti letech se zdá, že je čas opět si je spolu s dalšími svědectvími osvěžit v paměti.

U klavíru zpívají Barbora Šupová, Markéta Potužáková a Přemysl Rut.

PROGRAM PRO MLÁDEŽ

PO 20. 8. – PÁ 24. 8.

Letní ateliér Galerie jako jeviště

Lektorky: Jana Machalíková, Bára Šupová, Lucie Mecová

Prázdninová dílna je určena mládeži 14–26 let, bude založena na hře a experimentu, hlavním nástrojem budou dramatické aktivity, volně propojené s výtvarnými technikami.

PROGRAM PRO RODIČE S DĚTMI

NE 3. 6. 14.00–15.15 / 15.15–16.30

Víkend Přervaný sen

Víkendová dílna pro rodiče s dětmi 8–12 let

80 Kč / osoba / rezervace na vzdelavani@ngprague.cz

Související program ve Veletržním paláci

ST 30. 5. 10.15–11.30 / 15.30–16.45

CT 31. 5. 10.15–11.30 / 15.30–16.45

Herny PERLEPERLE

Výtvarné herny pro rodiče s dětmi 1,5–5 let k dílu Jiřího Koláře s Klárou Huškovou

Smyczkovou a Idou Muráňovou.

60 Kč / osoba starší 1,5 roku / místo konání: Veletržní palác

VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY ŠKOLY

Hádanka ve smyčce

Zážitkový program s dramatickými metodami

1. stupeň ZŠ

Program pod vedením lektorek, hereček improvizátorek. Děti si zkusí, že báseň může vzniknout i beze slov. Společně budeme hledat a hádat, co se skrývá za uzlovými básněmi Jiřího Koláře. Dají se zážitky zauzlovat? Motej, šmodrchej a uzluj. V rámci programu si děti vytvoří vlastní uzlové básně. (90–20min)

1 200 Kč za skupinu do 20 osob / 60 Kč / 1 osoba při skupině 20–25 osob / rezervace na vzdelavani@ngprague.cz

Momentka všednosti

2. stupeň ZŠ a SŠ

Program pod vedením lektorek, hereček improvizátorek, reagující na poezii všedního dne. Žáci poodkryjí nevšední možnosti záznamu okamžiků. Aneb Slyš. Dívej se. Pozoruj. Sbírej. Co okamžik přinese? Krok za krokem, slovo za slovem, dojem za dojmem, seskládá pohlednou báseň. Program pro všechny, kteří touží hledat a vytvářet nové příběhy, odkrývat vrstvy, experimentovat se slovy a prolínat realitu s fantazií. (90-120min)

1 200 Kč za skupinu do 20 osob / 60 Kč / 1 osoba při skupině 20–25 osob / rezervace na vzdelavani@ngprague.cz

Experimentální ateliér

1. stupeň ZŠ / pro 2. stupeň ZŠ a SŠ

Výtvarný ateliér v konírně paláce Kinských. Vyzkoušejte si různé techniky a experimenty Jiřího Koláře v jejich tvůrčí okázalosti. V ateliéru je připraveno několik zastavení, které si studenti prochází dle svého zájmu. Doporučujeme studentům předem nebo po návštěvě ateliéru navštívit výstavu J.Koláře, která je v ceně platby za ateliér. (60min)

1 200 Kč za skupinu do 20 osob / 50 Kč / 1 osoba při skupině 20–25 osob / rezervace na vzdelavani@ngprague.cz

Prohlídka výstavy s lektorem

Pro SŠ

Procházka výstavou s výkladem, reagující zejména na otázky a podněty studentů.

800 Kč za skupinu do 20 osob / 40 Kč / 1 osoba při skupině 20–25 osob / 60 min. / rezervace na vzdelavani@ngprague.cz

PRO PEDAGOGY

ÚT 29. 5. od 16.30

Komentovaná prohlídka pro pedagogy

Prohlídka výstavy s historičkou umění Annou Smékalovou. Představíme vám koncepci výstavy a nabídku programů pro školy.

pro pedagogy zdarma / rezervace na vzdelavani@ngprague.cz

Studijní materiály pro pedagogy

Studijní materiály představí tvorbu Jiřího Koláře v širších souvislostech. Najdete zde témata do výuky, zajímavé výtvarné činnosti, které lze uskutečnit při návštěvě výstavy nebo následně ve škole. Zdarma ke stažení na www.ngprague.cz.

Generální partner

Komerční banka

Partneři

The Pudil Family Foundation

Škoda Auto

Kooperativa

Za podpory

Ministerstva kultury České republiky

Hlavní město Praha

Generální mediální partner

Česká televize

Mediální partneři

ArtMap

PragueEventsCalendar

Monitora

Tiskové materiály a obrazový doprovod

<http://vpn.ngprague.cz:8010/PRESS/>

Kontakt

Tereza Ježková

Vedoucí odboru marketingu a PR

+420 728 301 377

tereza.jezkova@ngprague.cz

Národní galerie v Praze

Staroměstské náměstí 12, 110 15 Praha 1

ngprague.cz